

Seničji Miklavžev večer.

(Črtica iz ptičjega življenja. Spisal Fran Medic.)

»Čintarata! Čin, čin! Veselite se otroci! Nocoj je Miklavžev večer in kakor sem poizvedela iz najzanesljivejšega vira, prinesel bode Miklavž tudi nam seničicam nekaj prav dobrega.«

»Miklavž? Miklavžev večer? Kaj je to?« vpraša še mlada, nekako čemerno pred-se gledajoča seničica.

»No, pozna se ti, da si še letošnja, — pravo otroče, še vse neumno«, podraži jo stara senica, prinašalka nenavadne a vesele novice. — Poslušaj tedaj in vé druge tudi. Sv. Miklavž, ki je bil na zemlji škof in velik dobrotnik ubogim, a je sedaj velik svetnik v nebesih, hodil bode nocoj s svojim spremstvom, — s prelepimi, krilatimi angelji, in z grdogledimi, rogatimi parkelji od hiše do hiše, da bogato obdaruje pridne in poslušne otroke; — malopridneži dobé le šibo, — sem in tja tudi kako gnjilo repo ali koren, katerega jim menda parkelj vtakne v obuvalo poleg postelje. Da bi vé, ljube tovarišice, ne bile take pospanke, lahko bi drevi opazovale, kako bode Miklavž z dolgo, sivo brado v prekrasni škofovski opravi s svojim sijajnim spremstvom stopil tu-le v hišo našega gospodarja, — slišale bi, kako prijazno bode pozdravil pri mizi sedeče otroke, ki se bodo plašno in bledih obrazov ozirali sedaj v Miklavža, sedaj v angelja, odganjajočega z verigami rožljajoče in grdo tuleče hudobce v ozadju, — slišale bi, kako bode spraševal otroke sedaj to, sedaj ono iz krščanskega nauka, ter jih slednjič obdaroval z rdečimi jabolki in pozlačeni orehi; — glavno darilo pa dobé, — kakor sem že menda omenila, šele pozno v noči, ko jim je že davno legel sladki sèn na trudne oči. — Sedaj pa poslušajte dogodbo o našem Miklavžu, samo malo naj se poprej oddahnem; — starost, starost in pa naduha, — te dve me tlačita.« Po kratkem odmoru prične starka zopet:

»Davi sem sedela na tisti stari krivi jablani poleg hišnih vrat, snažeča in gladeča si premočeni svoj kožušček. Sneg je veselo naletaval. Med vrati je stal naš

dobri gospodar, gospod Ljubič, s svojimi otroci, katere me ptice tako pristrčno ljubimo, ker v hudi zimi tako ljubeznivo skrbé za našo vsakdanjo hrano. — Veselili so se otroci gosto padajočega snega ter pogovarjali se — no, o čem drugem se hočejo pač danes pogovarjati, kakor o Miklavžu in njegovih darilih? Sedela sem tako blizo, da sem razumela vsako besedico.

»Oče!« — oglasi se hkrati mali plavolasi Pavlek, »Oče! ali bode Miklavž našim ptičicam, zlasti pa seničicam, tudi kaj prinesel?«

Vsi se mu glasno zasmеjejo, a očetu šine nekaj v glavo; razjasni se mu obraz. Ljubeznivo pogladi sinku kodrasto glavico, ter pravi: »Da, prositi ga hočemo, da se spomni tudi drobnih ptičic, — sosebno toli ljubih ti seničic, in tu-le bratec Janko pisal mu bode takoj, ter ga prosil, naj jim prinese kaj posebno dobrega.« — Po tem pogovoru odide gospod Ljubič z otroci v hišo, jaz pa že celi dan preišlujem in preišlujem, kaj pač bi utegnilo biti tisto »posebno dobro?« — Saj obilo dobrega uživamo pri Ljubičevih sleherni dan, a to »posebno dobro« ne gre mi iz glave. No, jutri se ho pokazalo, — do tedaj potrpiamo.«

»Čin, čin!« oglasi se zopet že omenjena mlada, a vendar že čemerna seničica, — »ali bode pa gospodar ostal mož-beseda?«

»Veš kaj, ti si pa malo preveč nezaupljiva«, po! kara jo starka, — »naš gospodar in ne mož-beseda - Kam pa vendar misliš?«

»Odkar je tista od vseh tako hvalisana pisana, španjska mačka zadavila mojo najmlajšo sestrico, ne zaupam niti ljudem niti živalim.«

»Zato je pa tudi pošteno okusila palico, ki se ji sicer španjski trsek pravi, in ko je navzlic temu še tisti dan prežala na nas ptice po drevju, pobasal jo je stari hlapec Urban v vrečo, ter odnesel jo, Bog vé kam? — Kako li moreš dvomiti nad našim milosrčnim gospodom in njegovo ljubo družinico? Nam li ne potresajo vsaki dan tu-le po mostovžu, — ki je kakor nalašč sezidan v naše zavetje, — obilo zrnja in družega živila? Poglej gori-le na povprečni, železni drog pod stropom? Ni li ondi na mostovžu obešena mogočna kepa mastnega

loja, po katerem mé seničice plezamo in ključemo, da se v veliko radost naših otrok s kepo vred ziblujemo in vrtimo po zraku? — Kdo drugi je obesil kepo tja gori, če ne naš gospodar, kateremu je pač znano, kako dobro nam tekne včasih tudi kaj mesnega. Jaz, ki sem najstarejša med vami, — jaz, ki sem že vaša babica, nekaterim med vami že celo pra-babica, poznam bolje gospoda Ljubiča in njegovo dobro srce. In slednjič — le pogledajte lične lesene hišice pod stropom in po kotih, pa tudi po vrtnem drevju! Komu neki, nego nam seničicam jih je dal napraviti gospod Ljubič? Tako! mislim, da sem vam dosti napovedala in skoraj me je kašelj posilil. Mrači se že — premočena sem do kože, zato hajdi k zaželenemu počitku; vé druge pa pričakujte Miklavža — o čemur pa zelo dvomim — ali pa storite, kar vam drago. Lehko noč!»

»Oh, da bi znala, kaj je mislil gospodar s tistim ‚posebno dobrim‘!« vzdihne še starka, vtaknivši glavo pod peroti, a skoraj zadremlje in prespi z drugimi vred sijajni Miklavžev spreved, ki se je nedolgo potem pomikal proti Ljubičevi hiši.

»Čintaratatata! Čink, čink! Kvišku, kvišku, zaspanke! urno na noge! Čudo se je zgodilo med tem, ko smo me sladko spale! Glejte to krasno smrečico na mostovžu! Vzrastla je menda kar čez noč. Ni li to pravo božje čudo!« — tako je klicala starka družega dne svojo družinico na noge.

»Kaj smrečica? To vam je smrečica kakor sto in sto družih v gozdu, — a pogledajte njen prečudni sad! Na tankih nitkah visi od vejic vse polno bučinih peček, lešnikovih in orehovih jedrc, svežih jabolčnih krljev in mesnih koščkov. In to! Kaj pa je to? Kaj tacega še svoj živ dan nisem videla!«

»To so slaščičarije«, — poduči jo praprababica, »pecivo, ki se vživa le pri gospôdi.«

»Aha! To je tedaj tisto ‚posebno dobro‘, o katerem si pripovedovala sinoči?«

»Ne boš! Moj nos mi obeta vse kaj boljšega. — Iščimo! Kaj pa ta lonc pod streho? Pogledjmo, kaj je tu notri. — Otrobi... kosti... stare cunje.. no, no!

celo kos razstrganega čevlja. — Čudno. A čaj no! Kaj pa se med to smrdljivo šaro giblje in premiče? — Čintaratatata! Čink, čink, čink! Skupaj, otroci! ‚Posebno dobro‘ je najdeno! Le pogledjte jih te svitlo-rumenkaste, tolste živalice v loncu! To so mokarjeve ličinke, — pravi pravcati močni črvi. To vam je obljubljeni ‚posebno dobro!‘ Oj dobri naš gospodar! Oj blaženi Miklavž!»

In gnetle so se seničice in rinile okoli živega lonca ter radostno činkajoč poletavale na smrečico in na bližnje drevje, kjer so hrustale tolsti svoj plen, da so se človeku — kakor je rekel stari Urban — kar sline zbirale v ustih. Predrzni vrabiči pa in ščinkovci in strnadi, katerim je bila pogrnjena posebna miza z različnim zrnjem, gledali so debelo, češ: kaj neki imajo danes senice, da so tako glasne in razposajene?

Notri v topli izbi pri oknu pa so stali otroci ter gledali to ptičje vrvenje in drvenje; — lice jim je žarilo, oko se iskriilo in samega veselja so ploskali z malimi rokami.

V oknu med šipami pa so bili razpostavljeni Miklavž in parkelj, češpljev mož in dimnikar, vojaci in kmetje, pastirji in pastirice, konji in krave, ovce in koze, cerkve in hiše in Bog vé, kaj še vse, kar je Miklavž prinesel pridnim otrokom. Srečna mladina! Koliko radosti prinaša ti tudi pusta in mrzla zima!

»Cifuj! Ci-zi! Ci-zi-zi! Kaj pa to pomeni? Kje pa je gospodar s svojo družinico? Kje pa je naša navadna hrana? Včeraj nič, — danes nič! Okna pregrnjena in nikjer nobenega človeka razun starega Urbana, ki vsaki dan dvakrat vpreže, da se vrne z gospodom resnega obraza, z naočniki na nosu.«

Bolezen in žalost sta se naselili pri Ljubičevih. Oni gospod z naočniki je bil zdravnik in njegov resni obraz ni obetal nič dobrega. Mrtvaški blede angelj razprostiral je svoja krila nad hišo, — otroci so bili nevarno, za smrt bolni.

»Cifuj! Cizifuj! Ubogi otroci! Ubogi naš Pavlek! A me uboge ptičice vam ne moremo pomagati, — in me smo lačne, — oj, kako nam kruli po želodčku! Treba si bode drugod hrane iskati.« — In žalostno so odletele uboge ptičice. — Cifuj! Ci-zi-zi! Cifuj!

»Čintaratatata! Čink, čink, čink! Tu-le so zopet naši ljubi otroci s svojimi presrečnimi starši. Lica so jim sicer nekoliko prebledela in upadla, — tudi shujšali so nemalo, a to se bo kmalu zopet popravilo, — no, mé vesele ptičice smo tudi tu in sedaj pojde zopet vse po starem!«

»Radoveden sem, kje so bile naše ptičice, posebno seničice, med našo boleznijo in kje so dobivale hrano?« vpraša mali Pavlek.

»To ti jaz lahko povem«, oglasi se mal, lepo rejen možiček, ki je prišel gospodu Ljubiču čestitat na ozdravljenju njegovih ljubih; bil je to Ljubičev sosed, krčmar Šmešne, vreden svojega imena, kajti na ustnicah mu je igral skoraj vedno dobrovoljen ali pa tudi poreden smeh, kakor je nanoslo. Obrnivši se k gospodu, nadaljuje: »Med drugim sem prišel tudi radi tega do Vas, da Vam povem smešno dogodbico, ki se je pripetila med boleznijo Vaših otrok in katere pouzročitelj sem prav za prav — jaz. — Že dlje časa sem opazoval, da gredó senicam bučine pečke, katere jim Vi, g. Ljubič, polagate, posebno v slast. Sklenem toraj tudi jaz, jih krmiti s pečkami; zrnje jim itak sproti poberó požrešni vrabiči. Grem v hišo, ter ukažem dekli, naj mi donese pešek izpod strehe; med tem pa poslušam pogovor dveh možakarjev, ki sta si pri kozarcu vina razlagala svoje sanje, ter ugibala, kake številke bi se dale staviti na nje. Med duhovitim pogovorom mojih pivcev rodi se mi neumna misel v glavi. Ko mi namreč dekla prinese pečke, odberem si jih 90, ter jih po vrsti zaznamenujem s številkami. Postavim škatljo s pečkami na navadno mesto. Senice so pridno doletavale in, ko čez nekaj časa pogledam v škatljico, bilo je samo še pet peček na dnu. Poberem jih, te številke stavim v loterijo. Le smejajte se, gospod Ljubič, a Vam je itak dobro znano, da nisem nikak loterijski bratec, ker mi, hvala Bogu, tudi ni treba biti. Naključje je nanoslo, da zadenem ‚ambo‘. Po bliskovo se je raznesla dogodba po mestecu. To vam je bil vrisk in krič med našimi, žalibog tako mnogoštevilnimi loterijskimi bratci in še številnejšimi sestrami. Vse je hitelo po prodajalnicah, da si kupi peček in, ko jih je tam zmanjkalo, hiteli so jih iskat v bližnjo okolico.

Vmes pa se je pripetila tudi marsikatera smešna; tako je stal čevljar Smolič, od mraza tresoč se, ves ljubi dan pri odprtem oknu, ter žvižgal in vabil, da so ga morale že ustnice skeleti — a zaman! Ni jedna senica se ni dotaknila njegovih peček, in ko je potekel čas stave, imel jih je še vseh 90 v posodi. Pikčevemu Šmoncu so jih pa nasprotno tako hitro pobrale, da je bila škatljica že prazna, še predno je ujel kako številko. Goletova Jera, ta naša najhuja loterijska sestra, nastavila je pečke že pozno na večer, češ, da se jih bodo senice že na vse zgodaj lotile. Drugi dan je našla posodo napolnjeno s kravjekom, na vrhu pa listič z napisom: »Da bodo buče bolje rastle!«

In tako, ljubi Pavlek, znaš sedaj, kje so bile tvoje seničice med vašo boleznijo, in da se jim baš ni slabo godilo. Loterijski bedaki pa še vedno pridno krmijo senice, — dasi do danes še nihče ni nič zadel v loteriji. Bojim se le za naše seničice, da bi se ne preobjedle s pečkami ter ne pokvarile si želodcev!«

»Čin, čin! Temu se bo znalo v okom priti!« — ogłosi se naša pra-pra-babica, ki je po stari svoji navadi zopet prisluškovala na krivi jablani.

»Od todi tedaj ta nepričakovana radodarnost naših meščanov, ki so se doslej — razun malih izjem — tako bore malo brigali za nas in naš glad! Bog živi praznoverce! Prav iz srca bi jim privoščila kako ‚terno‘ ali ‚ambo‘; naj bi se jim izplačali vsaj stroški za pečke. Še jedenkrat: Bog jih živi! Dogodbica je pa res prav mična in debelo me bodo zopet gledale tovarišice, ko jim jo bodem pripovedovala, predno poležemo in pozaspimo.« ‚Ta naša pra-pra-babica pa res vse vé — in zvé‘ — dejale bodo, ter me znabiti celo malo zavidale za moje novosti.«

Tako je sklenila starka svoj samogoyor, ter z glasnim »čintarata« odletela v bližnje lesovje, da si ondi poišče kaj mesnega za želodček; — kak kupec ali kaka druga mrčesja zalega se znabiti še najde za drevesno lubadjo. Obilo sreče! Čin!

